

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA "ADMINISTRAREA PUBLICĂ"

Guvernul a aprobat noul statut al Academiei de Administrare Publică

Guvernul Republicii Moldova a aprobat recent noul statut al Academiei de Administrare Publică în conformitate cu prevederile Decretului Președintelui Republicii Moldova din 13 ianuarie 2014 privind reorganizarea Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova.

Noul statut al Academiei a fost publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 1 aprilie 2014 și prevede, între altele:

- Academia de Administrare Publică este o instituție de învățământ superior de stat, care are misiunea de formare a specialiștilor de înaltă calificare (studii superioare de masterat și studii superioare de doctorat – ciclurile II și III), de dezvoltare profesională continuă a personalului din serviciul public și de asigurare științifico-metodică a activității autorităților publice;

- Academia activează în condiții de autonomie universitară și libertate academică, cu buget propriu, în conformitate cu legislația în vigoare;

- structura Academiei constă din: departamente, catedre, direcții, secții și din alte subdiviziuni;

- organul suprem de conducere al Academiei este Senatul care activează în baza propriului Regulament;

- rectorul Academiei este ales în funcție, prin concurs, conform legislației Republicii Moldova și confirmat în funcție de către Guvern, pe un termen de cinci ani, iar prim-prorectorul și prorectorul sunt numiți în funcție prin ordinul rectorului;

- proprietatea aflată în gestiunea Academiei este parte a patrimoniului statului;

- activitatea internațională a Academiei include colaborarea internațională în domeniul formării inițiale și dezvoltării profesionale a personalului în scopul asigurării condițiilor pentru implementarea experienței internaționale, realizarea de proiecte instructive și de cercetare în comun cu parteneri de peste hotare etc.

Conform noului statut, instituția se va numi „Academia de Administrare Publică”, iar fondatorul acesteia este Guvernul Republicii Moldova.

(Extrase din Statutul A.A.P. citiți în paginile 6-7)

Ședința Senatului Academiei

Pe 3 aprilie curent, și-a desfășurat lucrările ședința Senatului Academiei de Administrare Publică, prezidată de dl Oleg BALAN, prim-prorector al Academiei, vicepreședinte al Senatului, doctor habilitat, profesor universitar.

Prima și cea mai importantă chestiune de pe ordinea de zi a fost cea cu privire la evaluarea științifică a Academiei pentru perioada anilor 2009-2013.

Raportul în această chestiune a fost prezentat de președintele Comisiei Specializate

de Evaluare, dl Valeriu CUȘNIR, doctor habilitat în drept, profesor universitar.

Evaluând capacitatea instituțională de cercetare a Academiei, performanțele și vizibilitatea acesteia la nivel internațional, impactul internațional al cercetărilor și aprecierile internaționale, contribuția științifică și recunoașterea națională a Academiei, colaborarea cu autoritățile publice din Republica Moldova, rezultatele

on al cercetărilor și aprecierile internaționale, contribuția științifică și recunoașterea națională a Academiei, colaborarea cu autoritățile publice din Republica Moldova, rezultatele

(Continuare în pag. 3)

SUMAR

Oficial.....	2
Viața Academiei.....	3
Sectorul Buiucani la 50 de ani.....	4, 9
Cooperare internațională.....	5
Statutul AAP.....	6-7
Reforma descentralizării.....	8
Istoria noastră. N. Soltuz.....	10
În lumea științei și tehnicii.....	11
Diverse.....	12

Președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a avut o întrevedere cu Flavia Pansieri, Înalt Comisar-adjunct ONU pentru Drepturile Omului. Șeful statului a reconfirmat adeziunea fermă a autorităților Republicii Moldova la principiile statului de drept, în care sunt respectate drepturile fundamentale ale omului, indiferent

Întrevedere Nicolae Timofti – Flavia Pansieri

de originea rasială, socială sau confesională. „Aplicarea acestor standarde ne permite să avansăm pe calea integrării europene”, a declarat Nicolae Timofti. Președintele țării a subliniat că procesul de integrare în UE a creat un mediu favorabil modernizării și transformărilor democratice interne, inclusiv în domeniul drepturilor omului.

Nicolae Timofti l-a informat pe reprezentantul ONU despre

adoptarea și implementarea „Legii privind asigurarea egalității de șanse”, lansarea reformei de incluziune a persoanelor cu dizabilități și reformarea instituției avocatului poporului.

Șeful statului a declarat că principala preocupare a autorităților de la Chișinău este reformarea sistemului judecătoresc pentru a asigura dreptul cetățenilor la o justiție echitabilă.

Flavia Pansieri, Înalt Comisar-adjunct ONU pentru

Drepturile Omului, a salutat progresele obținute de Republica Moldova în domeniul respectării drepturilor omului. Reprezentantul Națiunilor Unite a declarat că pașii întreprinși de țara noastră în această direcție vor permite edificarea unei societăți moderne și prospere.

Șeful statului a solicitat monitorizarea situației din regiunea transnistreană de către reprezentanții Comisarului ONU pentru Drepturile Omului.

Cei doi interlocutori au discutat și alte aspecte ale cooperării dintre Republica Moldova și ONU.

Președintele Parlamentului Republicii Moldova, Igor Corman, a participat recent la lucrările Conferinței Președinților Parlamentelor țărilor-membre ale UE de la Vilnius, în cadrul căreia a ținut un discurs, pe care-l prezentăm într-o variantă prescurtată.

„Este o deschidere nouă din partea țărilor Uniunii Europene, pe care o apreciem foarte mult. După cum cunoașteți,

Republica Moldova trece printr-o perioadă plină de provocări și, totodată, extrem de importantă pentru destinul său.

Pe de o parte, în acest an ajungem să culegem roadele eforturilor noastre în relația cu Uniunea Europeană, pe care le depunem după schimbarea din 2009. După ce am îndeplinit Planul de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize, recent Parlamentul European și Consiliul UE au adoptat decizia despre abolirea regimului de vize pentru cetățenii moldoveni, care vor putea circula liber în spațiul Schengen începând cu 28 aprilie. În urma finalizării

negocierilor cu UE, în noiembrie anul trecut, aici, la Vilnius, am parafat Acordul de Asociere și Acordul de Comerț Liber cu UE și intenționăm să-l semnăm integral cât mai curând posibil. Realizările respective sunt rezultatul deschiderii din partea UE față de Republica Moldova și al eforturilor depuse de autoritățile moldovenești în implementarea agendei europene.

Coalitia de guvernare este ferm determinată să mențină stabilitatea politică și economică din țară, să asocieze Republica Moldova la UE și să continue calea europeană. Modelul european de dezvoltare

a Republicii Moldova nu are alternativă. Nu este o opțiune, ci o necesitate. Este în puterile noastre să construim acest viitor și așa vom face, dar avem nevoie, mai mult ca niciodată, de sprijinul partenerilor noștri și contăm pe acest sprijin.

Cred că a venit timpul să fie recunoscută perspectiva europeană pentru țări ca Republica Moldova, care s-au angajat plenar și constant în procesul de integrare europeană. Vă mulțumesc pentru deschidere și contăm mult pe sprijinul Dumneavoastră în continuare”.

Igor Corman la Conferința de la Vilnius

Perspectiva europeană a R. Moldova promovată la Berlin

Aflat într-o vizită de două zile în Germania, Primul-Ministru al Republicii Moldova, Iurie Leancă, a ținut un discurs la Forumul de Est de la Berlin, care a declarat că Moldova își va menține ferm cursul său european - singurul model de dezvoltare

durabilă a țării. Premierul a îndemnat investitorii din Europa Occidentală să vină în Moldova, iar pe partenerii politici europeni - să ne susțină pe calea integrării în marea familie europeană.

„O dezvoltare durabilă a Europei de Est nu poate exista fără de o perspectivă europeană. Cei 20 de ani de tranziție prelungită ne-au dat o lecție: Moldova nu va avea o dezvoltare durabilă și nici un viitor prosper dacă va rămâne o zonă tampon între Vest și Est. Integrarea europeană este o alegere vitală

care, cu puțin efort, ar putea deveni realitate într-un termen scurt. Integrarea europeană este pentru noi un proiect de modernizare a țării, nu o alegere geopolitică îndreptată împotriva cuiva. În acest caz vor avea de câștigat toți: atât Republica Moldova, cât și partenerii noștri internaționali de pe diferite părți ale continentului”, a spus Iurie Leancă.

Iurie Leancă a pledat pentru recunoașterea perspectivei de aderare a Republicii Moldova. „În această vreme de criză avem nevoie de curaj și clarviziune.

Am încredere în prietenii mei europeni. Și am o mare încredere în Uniunea Europeană. Știu că recunoașterea perspectivei de aderare a Republicii Moldova este doar o chestiune de timp”.

De asemenea, Iurie Leancă a transmis un mesaj investitorilor străini. „Veniți în Moldova! Țara noastră are un potențial enorm de valorificat și oportunități pentru a vă oferi. Avem forță de muncă competentă și abilă, acces la toate piețele regionale relevante și unul dintre regimurile comerciale cele mai liberale”.

Ședința Senatului Academiei

(Sfârșit. Început în pag. 1)

științifice importante obținute în anii 2009-2013, președintele

Comisiei de Evaluare a menționat că toți acești indicatori ai Academiei întrunesc pe deplin exigențele înaintate unei instituții de învățământ superior de rangul Academiei de Administrare Publică. Comisia de Evaluare a apreciat activitatea științifică a Academiei cu calificativul „bine”, acordându-i și un bonus substanțial.

Comisia de Evaluare a formulat și o serie de recomandări în scopul unei organizări mai intense și eficiente a activității de cercetare în cadrul Academiei, punând accentul pe vizibilitatea pe plan internațional,

participarea mai activă la realizarea proiectelor internaționale, susținerea în termen a tezelor de doctorat.

În opinia președintelui Comisiei, elaborarea și realizarea unui plan concret de acțiuni în vederea implementării recomandărilor și obiectivelor Comisiei de Evaluare ar constitui cea mai adecvată decizie a Senatului Academiei.

Alte chestiuni abordate de către membrii Senatului au vizat aprobarea temelor tezelor de doctorat și confirmarea conducătorilor științifici, racordarea temelor tezelor de doctorat la prevederile Nomenclatorului nou al specialităților,

aprobarea componenței nominale a Consiliului Științific Specializat.

Senatul a luat, de asemenea, în dezbateri chestiunile cu privire la planificarea veniturilor și cheltuielilor Academiei de Administrare Publică pentru anul 2014 și la casarea bunurilor materiale pentru anul 2013.

Asupra chestiunilor examinate au prezentat rapoarte și informații dna Silvia DULSCH, șef Direcție cooperare internațională și investigații științifice, doctor în istorie, conferențiar universitar, dl Tudor LEANCĂ, șef Direcție generală gestiune și servicii interne, dna Elena ANDRONOVICI, șef Direcție patrimoniu, planificare și finanțe.

În dezbateri au mai participat dl Anatolie BANTUȘ, doctor în drept, profesor universitar, dl Andrei GROZA, șef Catedră științe administrative, doctor în istorie, conferențiar universitar, dna Silvia GORIUC, șef Catedră științe juridice, doctor în drept, conferențiar universitar, președinte al comitetului sindical al Academiei, dna Ludmila ANDRIEVSCHI, șef Direcție management personal și relații publice, și alții.

În chestiunile înscrise pe ordinea de zi Senatul Academiei de Administrare Publică a adoptat hotărâri corespunzătoare.

Mihail MANEA

Resurse electronice EBSCO în Biblioteca AAP

EBSCOhost este un serviciu de referințe online accesibil prin Internet, ce oferă acces la o colecție de baze de date. Aceste baze de date pot avea un conținut academic multidisciplinar, specializat pe un anumit domeniu sau enciclopedic și cuprind articole din publicații periodice (rezumate și/sau full text), cărți, referințe citatii, rapoarte, cercetări, studii de piață, studii de caz, imagini și hărți.

Academia de Administrare Publică este membru al Consorțiului REM - Resurse Electronice pentru Moldova, care este un proiect comun al Institutului pentru o Societate Deschisă, Budapesta - Open Society In-

stitute (OSI) și Compania editorială EBSCO Publishing (SUA). EBSCO este la moment unul dintre cei mai mari furnizori de reviste în format traditional și electronic. Consorțiul eIFL Direct oferă peste 18000 de reviste, ziare și buletine de știri full-text, de asemenea, peste 2300 de ediții de referință: ghiduri și broșuri din domeniile social și umanistic. eIFL ofera accesul și la o baza de date medicale (Medline). Toata informația se distribuie în format electronic tuturor țărilor participante la proiect prin rețeaua OSI.

La etapa actuală EBSCO Publishing oferă revistele în limba engleză, colectate din

întreaga lume. În site-ul <http://search.EBSCOhost.com> este montat un translator în limbile franceză, germană, spaniolă, portugheză, ceea ce permite utilizatorilor, cunoscători de limbile respective să consulte articolele full text. Informația pe EBSCOhost este actualizată zilnic. Articolele sunt prezentate în două formate HTML și PDF.

Biblioteca Academiei de Administrare Publică asigură accesul gratuit la următoarele baze de date EBSCO: Academic Search Complete, Academic Search Premier, Library Information Science & Technology Abstracts, Business Source Premier, Regional Business News,

Educational Resource Information Center

Bazele de date EBSCO pot fi accesate în cadrul Academiei (de la calculatoarele existente în Biblioteca AAP sau orice calculator cu acces Internet din incinta AAP), la adresele **<http://search.ebscohost.com>**; **<http://bibliotecaasa.jimdo.com>**

Rodica SOBIESKI-CAMERZAN,
șefa Secției informare
și documentare

Sectorul Buiucani – o jumătate de secol în serviciul cetățenilor

Valeriu NEMERENCO,
doctor în drept, pretor al
sectorului Buiucani,
municipiul Chișinău

Interesul și datoria sunt expresii foarte înrudite. Ambele se contopesc în noțiunea de a face bine: pentru om, pentru comunitate. Anume sub acest aspect pretura sectorului Buiucani al municipiului Chișinău își concepe activitatea cotidiană. Noi reieșim din dezideratul că interesul cetățenilor din sector reprezintă un interes comun, concret și, din acest punct de vedere, eforturile noastre sunt îndreptate spre activități cotidiene: crearea condițiilor optime de trai și activitate. În acest sens, sunt mobilizate toate resursele umane și materiale pentru activitățile privind salubritatea sectorului, asanarea zonelor ce pot provoca riscuri, lichidarea focarelor de infecții, amenajarea teritoriului etc. La prima vedere, sunt niște activități cotidiene, dar foarte importante pentru securitatea vieții umane.

În sector s-a stabilit deja o bună tradiție: organizarea în fiecare an a manifestării „Sărbătoarea străzii”, dedicată unei anumite străzi din sector. La aceste manifestări este antrenată atât pretura, locuitorii străzii respective, cât și agenții economici din sector, colectivele artistice, sportive. Aceste manifestări sunt precedate de o serie de activități de salubritate, organizarea concursului „Cea mai curată curte” etc.

Pretura acordă atenție și contribuie la buna organizare a activității tuturor agenților economici din sector. Reieșind din faptul, că în sector locuiesc peste 160 mii locuitori, activează peste 20 mii de agenți economici, conducerea preturii a împărțit sectorul în 25 de microsectoare, numind câte un responsabil din cadrul preturii. Astfel, conlucrarea dintre administrația publică locală și agenții economici devine mai

eficientă, concomitent suntem mai aproape și de doleanțele cetățenilor. Fiind informați, noi reacționăm prompt și contribuim la soluționarea problemelor apărute.

În sector sunt multe instituții de învățământ, care reprezintă o mândrie pentru noi, fiindcă tânăra generație este aceea care va prelua în viitor conducerea sectorului, a municipiului, poate chiar și a statului. Tânăra generație se bazează pe exemplele noastre. Pentru a crea un fundament solid și o imagine favorabilă, pretura antrenează tânăra generație în diferite manifestări cu caracter social-edilatar

și cultural-sportiv. În acest sens, noi promovăm ideea: „Primul loc trebuie să devină o obișnuință, pentru ca mai târziu să nu fii niciodată nemulțumit de tine, dacă ți s-ar întâmpla să-l ocupi numai pe al doilea”. Permanent sunt organizate concursuri, festivaluri, competiții sportive, la care tineretul și copiii participă activ, dovedindu-și capacitățile și talentul.

La fel, o atenție sporită este atrasă modului sănătos de viață, orientând locuitorii sectorului spre o integrare cât mai

buind, în limita posibilităților, cu ajutor financiar, la reparația sau construcția locașurilor de cult.

Suntem convinși, că prin eforturi comune sectorul Buiucani se va schimba în permanență spre bine, iar fiecare schimbare conduce la modificarea, la armonizarea raporturilor dintre pretură și locuitorii sectorului. Or, după cum a spus eseistul și poetul american, R.W. Emerson, „Esența prieteniei stă în integritate, generozitate și încredere deplină”.

Cele relatate mai sus, exprimă un tablou general al activității cotidiene a preturii Buiucani în serviciul comunității. Dar, după cum este stabilită de mai mult timp o frumoasă tradiție, în fiecare an, în ajunul Sfințelor Sărbători de Paști, prezentăm locuitorilor sectorului o dare de seamă a anului precedent.

Administrația publică locală a sectorului Buiucani și-a axat activitatea pe parcursul anului 2013 cu deplină încredere, în baza sugestiilor și propunerilor locuitorilor din sector. Datorită eforturilor tuturor agenților economici pe parcursul anului în Bugetul Public Național au fost acumulate 1.804.931 mii de lei.

Am continuat lucrările de amenajare, primenire și renovare a sectorului întru binele locuitorilor. Astfel, au fost efectuate lucrări de reparație curentă a străzilor Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, Calea Ieșilor, Constantin Stere, Grigore Alexandrescu, Alexei Șciusev, Sfatul Țării, Mihail Kogălniceanu ș.a., fiind alocate în acest scop 21 mln lei. Iar întreprinderea municipală „Lumteh” a reparat iluminatul public

(Continuare în pag. 9)

Administrația publică locală este alături și de enoriași, contri-

Semnarea Memorandumului de înțelegere: Programul USAID BRITE - Academia de Administrare Publică

Pe 10 aprilie 2014, la Academia de Administrare Publică s-a aflat într-o vizită de lucru Kolly SEIBOLD, director al Programului USAID „Comerț, Investiții și Reglementarea Activității de Întreprinzător (BRITE)”, care a avut o întrevedere cu dl Oleg BALAN, prim-prorector al Academiei de Administrare Publică, doctor habilitat, profesor universitar. Scopul vizitei l-a constituit semnarea Memorandumului de înțelegere dintre Programul USAID BRITE și Academia de Administrare Publică.

Oleg Balan l-a informat pe oaspete despre reorganizările prin care trece actualmente Academia, care a fost transferată în subordinea Guvernului Republicii Moldova, despre procesul de studii, de pregătire și de dezvoltare profesională a funcționarilor publici. Domnia sa s-a referit la faptul că Academia a

avut și mai înainte relații de colaborare cu USAID, aducând ca exemplu instruirea în teritoriu

a funcționarilor publici din APL, alte aspecte ale cooperării, evidențiind, în acest context, importanța reluării acestei colaborări benefice pentru Academie.

Dl K.Seibold, și-a exprimat, la rândul său, satisfacția de a fi primit la Academia de Administrare Publică, unde se află

pentru prima dată, dar despre care a aflat multe lucruri frumoase, ea fiind cotate la cel

mai înalt nivel pe plan intern și extern. Oaspetele a menționat rolul Academiei în pregătirea și perfecționarea funcționarilor publici, subliniind, în acest context, includerea în curricula Academiei de Administrare Publică, la comanda de stat, a modului de instruire „Principiile

bunei reglementări și A.I.R.” ca una dintre acțiunile de realizare a Strategiei reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător pentru anii 2013-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia în anii 2013-2015.

Memorandumul de înțelegere a fost semnat din partea Academiei de Administrare Publică de prim-prorectorul Academiei, Oleg Balan, iar din partea Programului USAID BRITE - de directorul Programului, K.Seibold.

La eveniment au participat Mihai BOLOGAN, reprezentant al USAID BRITE, Aurelia ȚEPORDEI, director al Departamentului dezvoltarea profesională, și Andrei GROZA, șef Catedră științe administrative, doctor în istorie, conferențiar universitar.

Cor. „F. P.”

Managementul elaborării programelor/proiectelor

Academia de Administrare Publică, în temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova

a personalului din autoritățile publice în semestrul I al anului 2014, a planificat două cursuri

în perioada 07 – 11 aprilie 2014, fiind destinat atât personalului cu funcții de conducere, cât și personalului cu funcții de execuție din cadrul autorităților administrației publice centrale. Cel de-al doilea curs va avea loc în perioada 12 – 16 mai 2014. Astfel, scopul propus este de a dezvolta competențele și abilitățile necesare funcționarilor publici pentru a planifica și gestiona eficient programele și proiectele de asistență externă, implementate la nivelul administrației publice centrale.

Instruirea în cauză are ca obiective prioritare:

a. familiarizarea participanților la curs cu principiile de

bază și terminologia specifică managementului ciclului de proiect, precum și cu specificul cadrului instituțional și mecanismului de coordonare a asistenței externe în Republica Moldova;

b. dezvoltarea la participanți a abilităților de utilizare în practică a metodelor și instrumentelor de planificare, elaborare, implementare, monitorizare și evaluare a programelor și proiectelor, precum și de raportare a rezultatelor obținute;

c. dezvoltarea la participanți a abilităților necesare în alcătuirea propunerilor de proiect.

Instruirea este realizată prin utilizarea metodelor participative de instruire a adulților: prelegere, atelier de lucru, brainstorming, studii de caz, simulări, lucru în echipă etc.

Cor. „F. P.”

nr. 1063 din 26.12.2013, precum și în conformitate cu Planul de realizare a comenzii de stat privind dezvoltarea profesională

cu genericul **“Managementul și elaborarea programelor/proiectelor”**.

Primul curs a fost organizat

Statutul Academiei de Administrare Publică*

1. Dispoziții generale

1.1. Academia de Administrare Publică (în continuare – Academia) este o instituție de învățământ superior de stat, care are misiunea de formare a specialiștilor de înaltă calificare (studii superioare de masterat și studii superioare de doctorat – ciclurile II și III), de dezvoltare profesională continuă a personalului din serviciul public și de asigurare științifico-metodică a activității autorităților publice.

1.2. Academia își desfășoară activitatea în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu legislația cu privire la educație, cercetare, serviciul public, alte acte normative, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și prezentul statut.

1.3. Fondatorul al Academiei este Guvernul Republicii Moldova prin intermediul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, care exercită controlul privind corespunderea activității Academiei misiunii și atribuțiilor acesteia.

1.4. Academia este persoană juridică, de drept public, dispune de bilanț contabil, conturi proprii bancare, are antet și ștampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova. Adresa juridică a Academiei: MD-2070, municipiul Chișinău, strada Ialoveni, nr. 100.

2. Autonomia universitară

2.1. Academia activează în condiții de autonomie universitară și libertate academică, cu buget propriu, în conformitate cu legislația în vigoare.

2.2. Academia dispune de autonomie universitară manifestată prin:

- a) autoadministrare;
- b) asigurarea ordinii și disciplinei în spațiul universitar;
- c) stabilirea structurii interne a instituției;
- d) normarea activității didactice și științifice a personalului și aprobarea statelor de funcții, în conformitate cu legislația în vigoare;
- e) crearea unităților de cercetare-inovare, dezvoltare, prestări servicii și activități de producție;
- f) soluționarea problemelor sociale ale studenților și personalului;
- g) organizarea, realizarea și perfecționarea procesului de instruire conform standardelor educaționale de dezvoltare continuă și cercetare-inovare în domeniu;
- h) stabilirea specializărilor;
- i) elaborarea planurilor de studii și a programelor analitice în conformitate cu standardele educaționale de stat;
- j) organizarea admiterii candidaților la studii, ținând cont de criteriile specifice profilului instituției;
- k) selectarea și promovarea cadrelor didactice și a altor categorii de personal;
- l) stabilirea criteriilor de evaluare a activității didactice și științifice;
- m) acordarea de titluri științifico-didactice;
- n) stabilirea relațiilor de colaborare cu diverse instituții de învățământ și științifice, centre și organizații din țară și de peste hotare;
- o) gestionarea eficientă a mijloacelor bănești și a patrimoniului, dezvoltarea, fortificarea și dotarea instituției;
- p) gestionarea mijloacelor financiare, inclusiv a celor alocate din bugetul de stat, prin conturi bancare;
- q) gestionarea mijloacelor financiare din diverse surse și a patrimoniului în conformitate cu Planul de dezvoltare a Academiei și modul stabilit în actele normative în vigoare;
- r) plasarea la depozit bancar a soldului de mijloace disponi-

bile în contul bancar, realizat supradeviz, cu excepția granturilor externe;

s) stabilirea, în coordonare cu organul ierarhic superior/fondatorul, a taxelor pentru serviciile educaționale și alte servicii acordate de Academie;

t) acordarea burselor de studii și de cercetare.

3. Atribuțiile

Atribuțiile principale ale Academiei sînt:

- a) contribuirea la promovarea politicii de stat în domeniul administrației publice;
- b) instruirea la studii superioare de masterat (ciclul II), studii superioare de doctorat (ciclul III);
- c) pregătirea cadrelor științifice prin programe postdoctorale;
- d) dezvoltarea profesională a personalului din cadrul autorităților și instituțiilor publice și a persoanelor juridice de drept privat;
- e) elaborarea și realizarea programelor de formare inițială și dezvoltare profesională a personalului pentru/din autoritățile publice;
- f) organizarea și efectuarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative prioritare în domeniul administrației publice și a procesului de instruire a viitorilor funcționari publici;
- g) oferirea de asistență metodologică, științifică și informațională autorităților publice;
- h) acordarea, în bază de contract cu plată sau gratuit, a serviciilor tehnico-științifice și consultative ministerelor, altor autorități administrative centrale, autorităților publice locale și agenților economici, precum și persoanelor particulare.

4. Activitatea internațională

Activitatea internațională a Academiei include:

- a) colaborarea internațională în domeniul formării inițiale și dezvoltării profesionale a personalului în scopul asigurării condițiilor pentru implementarea experienței internaționale;
- b) înscrierea la studii a cetățenilor străini, în baza acordurilor interstatale;
- c) certificarea studiilor și eliberarea atestatelor în conformitate cu standardele educaționale internaționale în domeniul administrației publice;
- d) participarea, în coordonare cu autoritățile publice centrale, la negocierea și încheierea, cu instituții și organizații internaționale, a acordurilor privind dezvoltarea profesională a funcționarilor publici peste hotare;
- e) realizarea de proiecte instructive și de cercetare în comun cu parteneri de peste hotare.

5. Responsabilitatea publică

Responsabilitatea publică obligă Academia:

- a) să respecte legislația în vigoare, Carta universitară și politicile naționale în domeniul învățământului superior și cercetării-inovării;
- b) să aplice și să respecte reglementările în vigoare referitoare la asigurarea și evaluarea calității în învățământul superior (ciclul II și III), postdoctorat, de dezvoltare profesională continuă și cercetare-inovare;
- c) să asigure eficiența managerială și utilizarea rațională a resurselor;
- d) să asigure transparența tuturor deciziilor și activităților sale, conform legislației în vigoare;

(Continuare în pag. 7)

Statutul Academiei de Administrare Publică*

(Sfârșit. Început în pag. 6)

e) să respecte libertatea academică a personalului didactic, științific, administrativ, auxiliar și de deservire, precum și drepturile și libertățile studenților ciclurilor II și III și postdoctoranzilor.

8. Personalul. Drepturile și obligațiile

8.1. Personalul Academiei constă din:

- a) personalul de conducere și personalul administrativ;
- b) personalul didactic și personalul științific;
- c) personalul auxiliar și de deservire.

8.2. Academia asigură dezvoltarea profesională continuă a personalului de conducere, administrativ, didactic și științific.

8.3. Personalul de conducere, administrativ, didactic și științific al Academiei are următoarele drepturi:

- a) să aleagă și să fie ales în organele de conducere ale Academiei;
- b) să se folosească, în scopul realizării atribuțiilor de serviciu, de laboratoare, săli de curs, mijloace tehnice, fonduri de carte și de serviciile prestate de subdiviziunile interioare ale Academiei;
- c) alte drepturi, în conformitate cu legislația în vigoare.

8.4. Personalul de conducere, administrativ, didactic și științific al Academiei este obligat:

- a) să respecte actele normative care reglementează activitatea Academiei;
- b) să respecte prevederile Regulamentului de ordine internă a Academiei.

8.5. Drepturile și obligațiile personalului auxiliar și de deservire sînt prevăzute de actele normative în vigoare și de Regulamentul de ordine internă a Academiei

9. Organizarea procesului de instruire

9.1. Procesul de instruire este organizat prin învățămîntul cu frecvență la zi și cu frecvență redusă.

9.2. Admiterea la studii superioare de masterat de cercetare (ciclul II) și la studii superioare de doctorat (ciclul III) se realizează în conformitate cu Planurile de înmatriculare respective, aprobate prin hotărîre de Guvern.

9.3. Guvernul stabilește anual Planul (comanda de stat) privind admiterea la studii superioare de masterat de profesionalizare (ciclul II), învățămînt cu frecvență la zi și cu frecvență redusă.

9.4. Planul (comanda de stat) se aduce la cunoștința autorităților publice (de nivel central și local), separat, pentru învățămîntul cu frecvență la zi și cu frecvență redusă.

9.5. Admiterea în Academie se realizează în bază de concurs, la care poate participa personalul din autoritățile publice și alte categorii de persoane interesate.

9.6. Admiterea se organizează în baza Regulamentului cu privire la admitere, adoptat de Senat.

9.7. Concursul se efectuează de comisia de admitere, desemnată, anual, prin ordinul rectorului Academiei.

9.8. Înmatricularea studenților ciclului II se efectuează prin ordinul rectorului, în baza deciziei comisiei de admitere, în conformitate cu rezultatele obținute la probele de concurs.

9.9. Guvernul stabilește lista autorităților publice, în cadrul cărora studenții ciclului II ai Academiei vor desfășura stagiile de practică.

9.10. Academia poate presta servicii de instruire cu finanțare din bugetul de stat și în bază de contract.

9.11. Studiile superioare de masterat (ciclul II) în cadrul Academiei se finalizează cu eliberarea diplomei de master, conform legislației în vigoare.

9.12. Academia realizează studii superioare de doctorat (ciclul III) în conformitate cu legislația în vigoare.

10. Dezvoltarea profesională continuă a personalului din cadrul autorităților și instituțiilor publice, a persoanelor juridice de drept privat

10.1. Dezvoltarea profesională continuă a personalului din cadrul autorităților și instituțiilor publice, a persoanelor juridice de drept privat are drept scop aprofundarea și actualizarea cunoștințelor, dezvoltarea abilităților și modelarea atitudinilor necesare pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor de funcție.

10.2. Modul de organizare și desfășurare a procesului de dezvoltare profesională continuă se stabilește de Senatul Academiei.

10.3. Dezvoltarea profesională continuă se efectuează:

- a) în baza Planului (comenzii de stat), stabilit anual de către Guvern;
- b) la solicitarea autorităților administrației publice și a altor instituții publice/private;
- c) la inițiativa Academiei;
- d) în colaborare cu autoritățile și instituțiile publice, persoanele juridice de drept privat interesate.

10.4. Procesul de dezvoltare profesională continuă se finanțează din:

- a) bugetul de stat;
- b) mijloacele financiare alocate de către partenerii de dezvoltare, granturi;
- c) bugetele autorităților publice;
- d) sursele proprii ale participanților;
- e) alte surse financiare permise de legislația în vigoare.

10.5. Absolvenților cursurilor de dezvoltare profesională continuă li se eliberează, prin ordinul rectorului, certificat de absolvire/participare, modelul căruia se aprobă de Senat.

10.6. Academia se abilitează să certifice studiile conform standardelor internaționale de calitate în domeniul administrației publice și să elibereze certificate, alte acte de conformitate.

11. Activitatea de cercetare științifică

11.1. Activitatea de cercetare științifică a Academiei se desfășoară în cadrul profilurilor științifice acreditate.

11.2. Activitatea de cercetare științifică a Academiei este efectuată atît în baza comenzii de stat, cu finanțare de la bugetul de stat, cît și în baza contractelor încheiate cu autoritățile administrației publice, cu instituții și organizații, cu persoane fizice și juridice.

11.3. Academia realizează studii postdoctorale, în baza actelor normative în vigoare.

** Se publică cu unele reduceri*

Oficiul teritorial al Cămarilor de Stat – o verigă-cheie în dialogul deschis Guvern – APL

Rolul guvernării locale este unul determinant în asigurarea procesului de descentralizare, modernizare și integrare europeană a Republicii Moldova, după cum este apreciat de Guvern, fiind lansată, în acest context, inițiativa unei platforme de dialog direct cu reprezentanții autorităților administrației publice locale de nivelurile I și II. În cadrul acestui dialog sunt antrenate plenar Oficiile teritoriale ale Cămarilor de Stat. La această temă vă propunem un interviu realizat cu Natalia Rotaru, șefa Oficiului Teritorial Ungheni al Cămarilor de Stat reprezentant al Guvernului în teritoriu, responsabil de raioanele Ungheni, Nisporeni și Călărași.

CORRESPONDENTUL: Dnă Natalia Rotaru, Dumneavoastră aveți studii superioare în domeniul filologiei, sunteți licențiată în drept, dar, probabil, că pentru această funcție destul de responsabilă a fost nevoie și de studii speciale, adică la Academia de Administrare Publică?

Natalia ROTARU: Faptul că am studii juridice mă ajută mult în exercitarea atribuțiilor de șef al Oficiului teritorial Ungheni al Cămarilor de Stat, însă insuficiente, după părerea mea. Așa că, fiind desemnată în această funcție în 2009, am conștientizat necesitatea de a urma studii de specialitate în domeniul științei administrației și am hotărât să fac masteratul la specializarea *Administrare publică* în cadrul Academiei de Administrare Publică. Anul acesta am și susținut teza de master dedicată uneia din atribuțiile Oficiului teritorial al Cămarilor de Stat cu titlu „Probleme actuale ale controlului de legalitate al actelor autorităților administrației publice locale”. Scop a fost studierea complexă a controlului legalității actelor administrative ale autorităților

publice locale sub aspectul conținutului, ținând cont de cadrul juridic în vigoare și practica din domeniu, în vederea elucidării unor căi de optimizare a instituției de control la etapa actuală.

COR: Cămaria de Stat a lansat inițiativa unui dialog direct cu APL de nivelurile I și II. Care este concepția și scopurile acestui dialog și rolul oficiilor teritoriale?

N.R.: Cămaria de Stat și-a propus drept scop implementarea cu succes a obiectivelor Guvernului Republicii Moldova în domeniul administrației publice locale, promovând mai multe inițiative pe segmentul de informare, comunicare și schimb de experiență între diferite niveluri ale administrației publice locale. În acest sens, dar și în vederea consolidării capacităților oficiilor teritoriale ale Cămarilor de Stat privind exercitarea atribuțiilor cu referire la controlul legalității actelor emise de autoritățile locale, Cămaria de Stat a inițiat acest dialog direct cu APL.

COR: Cum se încadrează în această activitate oficiul teritorial Ungheni al Cămarilor de Stat, care sunt metodele și formele de lucru cu APL, problemele mai prioritare și cum sunt soluționate cu susținerea Oficiului teritorial al Cămarilor de Stat?

N.R.: Oficiul teritorial al Cămarilor de Stat este o structură specializată, prin intermediul căreia statul își realizează o funcție administrativă importantă privind exercitarea controlului

administrativ al activității autorităților administrației publice locale pe întreg teritoriul al țării.

În cadrul acestui proces se atestă frecvent nerespectarea termenilor legali de prezentare de către subiecții responsabili ai APL a actelor administrative pentru efectuarea controlului de legalitate. Astfel, doar în anul 2013 Oficiul teritorial Ungheni APL au remis cu termen depășit 9738 de acte (circa 70 % din numărul total).

Este de menționat faptul că în anumite cazuri autoritățile administrației publice locale evită intenționat prezentarea actelor oficiilor teritoriale ale Cămarilor de Stat spre control, sau omit termenul de prezentare, situație favorizată de anumite lacune existente în legislația în vigoare.

O altă problemă constă în faptul că autoritățile publice locale adoptă numeroase acte ilegale, lezând astfel în drepturi cetățenii sau colectivitățile locale, precum și interesele statului. În majoritatea cazurilor aceasta se explică prin incompetența celor care pregătesc proiectele respective, profesionalismul scăzut al specialiștilor în probleme de ordin juridic, lipsa serviciilor juridice în consiliile locale, posibilitățile reduse ale APL de a organiza diferite expertize ale actelor ce urmează a fi adoptate. Însă este îmbucurător faptul că numărul acestor acte este în descreștere. De exemplu, în anul 2010 au fost contestate de OT Ungheni 424 de acte, în 2011-339, 2012-326 și 2013-240.

Totodată, este în creștere numărul consultațiilor juridice și metodologice oferite APL de către specialiștii oficiului de la 2655 în anul 2010 la 11550 în anul 2013, fapt ce reprezintă un sprijin informațional și juridic autorităților administrației publice locale în soluționarea problemelor în comunitate.

COR: Cum vedeți Dumneavoastră îmbunătățirea managementului administrativ al APL în teritoriu?

N.R.: Există o necesitate stringentă de revizuire a cadrului legal în scopul eficientizării activității oficiilor teritoriale în domeniul asigurării respectării legislației, îmbunătățirii calității controlului de legalitate, combaterii și prevenirii fenomenului de gestionare frauduloasă a patrimoniului public al unităților administrativ-teritoriale.

Prin asigurarea legalității, va crește capacitatea administrativă a localităților și raioanelor, care trebuie să devină mai competitive. Administrația publică locală se va transforma într-o administrație eficientă și performantă.

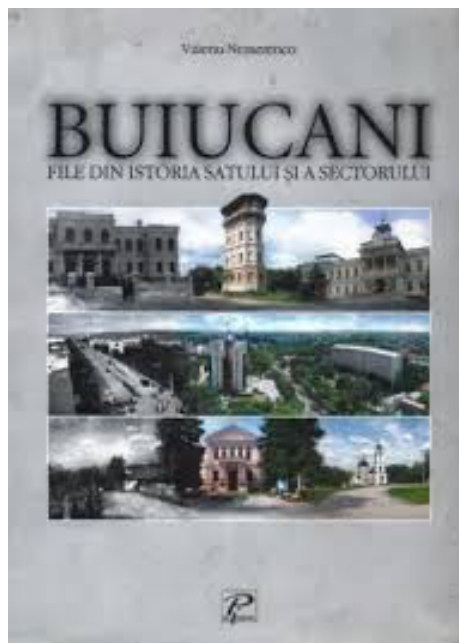
În contextul descentralizării, s-ar impune și o schimbare în organizarea administrativ-teritorială a țării. Unele APL au un rol de reprezentare și nu de asigurare a unor servicii. Astfel, nu au personalul și nici resursele financiare necesare pentru a asigura funcții complexe. Există studii care indică un prag adecvat de 5000 de locuitori, începând de la care în unitatea administrativ-teritorială sunt asigurate perspective mai bune de creștere economică și economii în prestarea serviciilor publice locale. De fapt, în multe țări europene dezvoltate organizarea administrativ-teritorială este adaptată periodic condițiilor sociale și economice în schimbare, astfel încât aceasta să fie optimă din punct de vedere al eficienței de asigurare a serviciilor și al consolidării unei comunități durabile și de perspectivă.

**Interviu realizat de
Ion AXENTII**

Sectorul Buiucani – o jumătate de secol în serviciul cetățenilor

(Sfârșit. Început în pag. 4)

pe 11 străzi și în 2 parcuri, îmbunătățind, totodată, întreție-

nerea sistemului de iluminat public, costul acestor lucrări fiind de 2 500 000 lei. Și spațiile verzi au fost extinse, fiind plantați 2770 de arbori, 568 de arbuști, florării, iar Asociația de gospodărire a spațiilor verzi a efectuat lucrări de restabilire, amenajare și salubritate a teritoriului în volum de peste 13 mln lei.

Ca întotdeauna, o grijă permanentă avem față de generația în creștere, fiind instalate 2 complexe de joacă pentru copii în parcul „Alunel” și parcul „La izvor”. În ansamblu, pe parcursul anului 2013 au fost instalate în curțile de bloc 6 complexe de joacă.

Lucrări complexe au fost efectuate în ceea ce privește spațiul locativ. Au fost efectuate reparații la acoperișurile blocurilor locative municipale, suprafața totală fiind de 12 246 m², pentru aceasta s-au cheltuit 1 mln 110 mii lei. Au fost reparate 86 de scări în blocurile locative, 533 de ferestre la locurile de uz comun, 344 uși la etajele tehnice și subsoluri.

Au fost efectuate lucrări de proiectare și construcție-montaj a conductelor de gaze la 5 blocuri. Au fost reparate 57 de ascensoare, la blocul locativ din str. Calea leșilor, nr. 61/2, scara nr. 2 a fost schimbat ascensorul, cheltuiindu-se pentru această lucrare peste 600 000 lei.

În anul 2013, au fost date în folosință 7 blocuri locative cu 616 apartamente, altele 95 de apartamente au fost reconstruite, de asemenea, și 15 case de locuit particulare, precum și 15 obiective comerciale. În acest context, aș vrea să menționez, că au fost luate măsuri

pentru a face ordine în rețeaua comercială a sectorului. Astfel, pe parcursul anului din cele 392 de gherete 52, care nu activau sau nu corespundeau cerințelor, au fost evacuate.

A fost reînnoit cinematograful „Patria-Emil Loteanu” din centrul capitalei. Cele trei săli noi ale cinematografului, cu o capacitate totală de 437 de locuri, au fost dotate cu utilaje tehnice de ultima generație. Investiția a fost de circa 2 mln de dolari. A fost modernizat după reparația capitală sediul Secției Evidență și Documentare a Populației.

Rezultate meritorii, în opinia noastră, au fost înregistrate în domeniul ocrotirii sănătății. Este vorba de reparația sediului Centrului medicilor de Familie nr. 6. Tot în anul trecut a fost inaugurat și și-a început activitatea Centrul Universitar de simulare în instruirea Medicală de pe lângă Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Costul acestui Centru a fost de 26 mln lei.

Pe agenda de lucru a preturii au fost și instituțiile de în-

vățământ, la multe dintre care au fost reparate acoperișurile, sistemele de încălzire, au fost montate blocuri sanitare, efectuate alte lucrări de renovare a instituțiilor, fiind investite în aceste scopuri 3,5 mln de lei.

La intersecția a 12 străzi din sector au fost montați 39 de piloni, pe care au fost instalate camere video de supraveghere, incluse la sistemul automatizat de supraveghere a circulației rutiere pe municipiul Chișinău.

Pretura a fost întotdeauna alături de locașurile sfinte. Astfel, pentru lucrările de proiectare și începutul construcției bisericii „Acoperământul Maicii Domnului”, pentru reparația bisericii „Sf. Ierarh Nicolae” și pentru construcția bisericii „Sf. Petru și Pavel” au fost alocate, în ansamblu, din bugetul municipal peste 2 milioane 750 mii de lei.

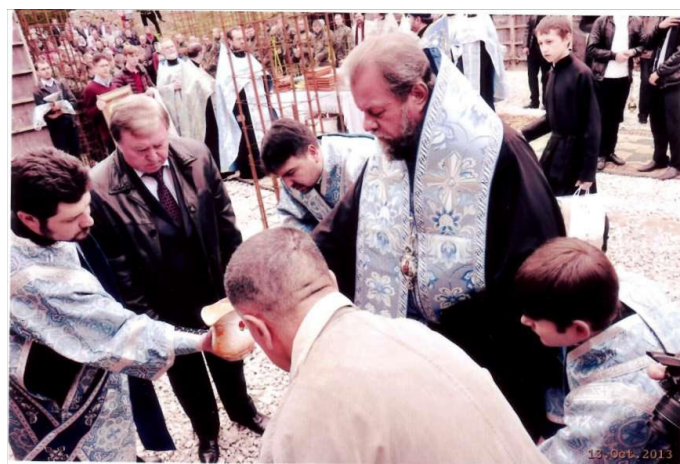
Pe parcursul anului precedent a fost realizat un vast program social. La solicitarea pre-

mași fără supravegherea părintească.

În domeniul culturii și sportului au fost înregistrate frumoase realizări. Astfel, pe parcursul anului au fost organizate mai multe competiții sportive, gala premianților fiind petrecută de „Ziua sportivului”. Au fost organizate 22 de manifestări culturale-artistice pentru tineret. În sector activează 10 colective-model, 3 dintre care activează pe lângă Pretura sectorului Buiucani.

Permanent este promovat modul sănătos de viață, în activitățile și întrecerile sportive fiind antrenat atât tineretul cât persoanele în etate. Funcționează mai multe săli sportive, fitness-cluburi, unde doritorii își întremeează sănătatea. De asemenea, în anul 2013 a fost dat în exploatare un teren modern de fotbal.

Sunt realizări care bucură, este meritul întregului colectiv al preturii, pentru care grija față

turii sectorului Buiucani, prin intermediul Fondului municipal de susținere socială a populației, a fost acordat ajutor material la 5 507 persoane în sumă de 3 mln 335 mii lei. În sezonul de încălzire 2012-2013, au fost acordate compensații pentru agenți termici în sumă de 7 mln 339 mii lei la 3 607 persoane.

Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului a sectorului Buiucani a ales forma de protecție pentru 48 copii ră-

de binele și confortul populației din sector este supremă, fiind examinată la timp și hotărât orice petiție sau scrisoare. Este un impuls de a dezvolta în continuare buna imagine a sectorului Buiucani, pentru care anul 2014 este unul deosebit, este anul jubileului de 50 de ani. Suntem cu toții în activitatea cotidiană, pentru ca să contribuim la transformarea municipiului Chișinău într-o adevărată capitală de tip european.

Nicolae SOLTUZ – șoltuz de Soroca

*Originalitatea acestui titlu este o tentație de face o incursiune în istoria administrației publice și a identifica denumirea cârmuitorului unui târg (oraș) din perioada Moldovei medievale, care se numea **șoltuz**, cu numele unei personalități marcante din administrația publică contemporană – **Nicolae Soltuz**, o personalitate cu calități deosebite, care a fost primar de Soroca în ultimii ani de aflare a Basarabiei în componența Imperiului Rus și în primii ani de după Marea Unire.*

Din istoria Moldovei aflăm că în părțile noastre, în anii evului mediu, sistemul de organizare și conducere a târgurilor (orașelor) era de normă germană din Galiția și dreptul german zis de Magdeburg, după care căpetenia se numea șoltuz (Schultheiss), la poloni – szoltyś (voit). Cârmuitorul sau șoltuzul orașului era ajutat în activitatea sa de un sfat format din 6-12 pargari.

Posibil că peste ani, de la această denumire a cârmuitorului orașului o fi fost preluat și numele de familie al vre-unui strămoș al lui Nicolae Soltuz, după cum era tradiția populară de a prelua numele de familie de la o ocupație oarecare, sau de alt gen. E o presupunere doar, dar ca atare am putea conchide că destinul lui o fi fost hărăzit de o îndeletnicire de acest fel a vreo unui moștrămoș de pe linia arborelui genealogic. Astfel, că Nicolae Soltuz și-a consacrat întreaga sa viață serviciilor în administrația publică.

Se naște la 21 decembrie 1864, în Soroca. Își face studiile la Școala județeană din Soroca, pe care o termină în 1884. Din acel an, printr-o decizie a președintelui Congresului judecătorilor de pace din județul Soroca, este numit portărel pe lângă aceasta instituție, funcție în care activează până la 1 septembrie 1892. Următorii șapte ani este în serviciul departa-

mentului de poliție din județul Soroca, în funcția de inspector. De atunci încoace întreaga sa activitate este dedicată primăriei orașului Soroca.

La 16 decembrie 1899, cu unanimitate de voturi, este ales membru al primăriei Soroca, iar la 29 ianuarie 1900, este desemnat în funcția de primar al orașului. Calitățile sale deosebite de a cârmui orașul, de a fi mai aproape de oameni, au făcut ca Nicolae Soltuz să fie ales din acea dată, din trei în trei ani, în aceasta funcție, la fel cu unanimitate de voturi, deținând un record printre primarii de capitale de județe.

Avea 36 ani, când a preluat conducerea orașului. Era plin de energie și planuri. Alături de Fiodor Aleinikov, de nenumărate ori Președinte al Consiliului Județean de Zemstvă, a făcut multe lucruri mari și frumoase.

În 1907, Ministerul Instrucțiunii Publice prin decizia sa permite deschiderea la Soroca a unei școli Tehnice-agricole sub patronatul Zemstvei județene și al Dumei orașenești

La adunarea sa din 21 martie 1907, Consiliul orașenesc alege un comitet care trebuia să pregătească deschiderea temporară a școlii Tehnice-agricole cu primele trei clase de studii. În comitet au intrat: **Nicolae Soltuz „capul orașului”**, precum și alți activiști ai administrației orașului. Duma orașenească, sub conducerea primarului Nicolae Soltuz, și-a adus contribuția la construcția clădirilor Spitalului de Zemstvă, la deschiderea Gimnaziului pentru băieți (viitorul Liceu de băieți „A.D. Xenopol”), a Seminarului pentru băieți (Școala Normală „P. Maior” din Soroca).

Meritele sale deosebite de primar al urbei au fost înalt apreciate și, la ședința ordinată din iunie 1912, Consiliul oră-

șenesc Soroca votează pentru conferirea lui Nicolae Soltuz, care era și deputat al Dumei de Stat a Rusiei, titlul de Cetățean de Onoare al orașului Soroca. Cei care au înaintat această propunere și alți vorbitori au menționat că primarul merita demult aceasta apreciere a populației și considerau că este inutil să se enumere meritele primarului, întrucât acestea sunt cunoscute de toți. Oratorii erau siguri că populația va primi cu bunăvoință desemnarea lui Nicolae Soltuz pentru acest titlu onorific.

Sunt făcute demersurile respective la Chișinău și Sankt-Petersburg. Raspunsul, venit în toamnă, arată că împăratul Rusiei Nikolai al II-lea, printr-un decret din 19 noiembrie 1912, aprobă hotărârea Consiliului orașenesc Soroca, de a-i conferi lui Nicolae Soltuz titlul de Cetățean de Onoare al or. Soroca.

Anul marilor speranțe, 1917, care-i va aduce și consacrare națională, îl găsește pe Nicolae Soltuz în funcția de primar al orașului Soroca. La formarea Sfatului Țării, el este ales, la 10 decembrie 1917, în parlamentul Basarabiei, din partea zemstvei Soroca. Dragostea față de valorile naționale o demonstrează, mai întâi, prin prezidarea adunării, dar și prin îndemnul adresat participanților la ședința din 13 martie 1918, ținută la Soroca, să ia pildă de la județul Bălți și să voteze Unirea cu România (județul Bălți își declarase Unirea cu România la 3 martie), propunere susținută de cei prezenți și, astfel, județul Soroca votează în aceea zi Marea Unire. Apoi, în ziua de 27 martie 1918, fiind prezent la memorabila ședință a Sfatului Țării, votează pentru Unirea Basarabiei cu România.

Și-a continuat prodigioasa activitate de primar al orașului

Soroca, implementând, pas cu pas, ordinea, formele și metodele românești, adică naționale, de administrare a urbei, o atenție deosebită fiind atrasă valorificării culturii și spiritului neamului, tradițiilor și obiceiurilor populare din ținut.

Nicolae Soltuz a activat în calitate de primar de Soroca pe parcursul a 24 de ani, din 1900 și până la 1924.

Decorații: Ordinul „Sf. Anna” clasa III, Ordinul „Sf. Stanislav” cl. II, Medalia de bronz cu treasa de Ordinul „Vulturul Alb”, Medalia de bronz deschis în memoria războiului din 1812, Medalia comemorativă „300 de ani de domnie a Romanovilor” (toate rusești);

Ordinul „Steaua României” în gradul de ofițer, Ordinul „Coroana României” în gradul de ofițer.

Ca un primar cu calități deosebite este inclus în faimosul dicționar „Figuri contemporane din Basarabia”, editat în 1938, el fiind deja pensionar.

Prin Decizia Consiliului orașenesc Soroca din 11 februarie 2010 în baza Deciziei din 21 iunie 1912 a Upravei Soroca lui Nicolae Soltuz i s-a reconfirmat înaltul titlu de Cetățean de Onoare al or. Soroca.

A decedat șoltuzul/primarul de Soroca Nicolae Soltuz la 25 iunie 1940. Când armatele URSS-ului au ocupat orașul Soroca printre cei căutați de NKVD-ul sovietic era și Nicolae Soltuz. Au întârziat bolșevicii. Primarul, Omul, Nicolae Soltuz, plecase pe Calea Nemuririi la Domnul, memoria lui fiind înveșnicită în orașul natal prin atribuirea numelui fostului primar unei străzi din orașul Soroca.

Nicolae Bulat,
director al Muzeului de Istorie
și Etnografie Soroca

Diagnosticarea vederii cu telefonul mobil

Milioane de oameni, îndeosebi cei din țările sărace, ar putea beneficia de pe urma unei noi aplicații pentru telefoane mobile care i-ar putea salva de la orbire. Oamenii de știință britanici au pus la punct apli-

cația Portable Eye Examination Kit (PEEK), un „oftalmolog de buzunar”, care permite ca testele oftalmologice de bază să fie efectuate oriunde pe planetă. Rezultatele examinărilor pot fi salvate pe telefon și trimise ulterior unui doctor, care le poate analiza în detaliu.

În prezent, această invenție revoluționară este testată pe

un grup de 5000 de persoane, dar inventatorii speră că în curând milioane de oameni vor beneficia de munca lor. Aplicația afișează imaginea unei scrisori care se micșorează pentru a testa acuitatea vizuală și folosește blițul camerei foto pentru a ilumina fundul de ochi și retina și a observa, astfel, dacă acestea au fost afectate de o boală.

Un utilizator amator poate folosi aplicația PEEK pentru a obține aceste informații medicale cu un instructaj de bază, apoi pacienții pot fi diagnosticați fie automat, fie după trimiterea imaginilor către medici specialiști din întreaga lume. PEEK poate diagnostica orbirea, cataracta, glaucomul, degenerarea maculară, retinopatia diabetică, dar și alte boli ale retinei sau ale nervului optic.

Conform Organizației Mondiale a Sănătății, circa 285 de milioane de oameni din întreaga lume nu vad sau au probleme de vedere, iar 90% dintre aceștia trăiesc în țările sărace.

Ce efecte au telefoanele mobile asupra copiilor

O treime dintre copiii și adolescenții cu vârsta de până la 17 ani își verifică mesajele de pe telefonul mobil de câteva ori pe oră, iar aproape două treimi dintre aceștia folosesc aceste dispozitive în pat, înainte de a merge la culcare.

Copiii care folosesc prea mult timp telefoanele mobile au probleme de relaționare cu prietenii și familia, conform unei cercetări anuale, prima de acest gen, efectuată de organizația Halifax Insurance Digital Home Index.

Potrivit rezultatelor acestui studiu, efectuat pe baza unui sondaj, la care au participat deopotrivă părinți și copii, două treimi dintre părinți sunt

îngrijorați că din cauza telefoanelor mobile copiii lor ar putea avea dificultăți în comunicarea cu alte persoane.

Cercetarea a scos la iveală și faptul că o treime dintre părinți și copiii acestora folosesc telefoanele mobile în timpul mesei și peste o treime din copii (37%) utilizează tehnologia modernă pentru a comunica cu membrii familiei în timp ce se află sub același acoperiș.

Un alt sondaj a fost efectuat de către compania Opinion Research la care au participat peste o mie de părinți ce au copii cu vârsta cuprinsă între șapte și 17 ani din aceeași familie. Deși aproape trei sferturi dintre părinți au afirmat

că permit copiilor să țină telefonul mobil și alte dispozitive electronice în cameră, 35% au declarat că nu știu cât de des sunt folosite acestea, iar peste jumătate se tem că nu pot ține sub control acest fenomen.

În mod surprinzător, 30% dintre copii au susținut că modul în care părinții lor utilizează tehnologia oferă un exemplu negativ.

Părinții trebuie să se adapteze unui climat de comunica-

re diferit și să depună eforturi pentru a asigura conversații deschise și interesante cu copiii lor, care au crescut cu mesageria instant și rețelele sociale.

Comunicarea virtuală nu va înlocui niciodată contactul direct cu membrii familiei, iar părinții sunt în măsură să încurajeze utilizarea inteligentă și echilibrată a tehnologiei online, susțin experții în domeniu.

Vârsta critică pentru bărbați

Oamenii de știință au descoperit care este vârsta critică pentru bărbați. Savanții de la Universitățile din Oregon și Boston, S.U.A., au efectuat un experiment cu implicarea a peste 1 000 de bărbați și au stabilit vârsta la care la reprezentanții sexului puternic se schimbă percepția vieții.

S-a dovedit că pentru bărbat este critică vârsta de 70 de ani, când el începe să simtă că în multe privințe depinde de circumstanțe și nu este în stare să controleze evenimentele din viața sa.

Dacă între 50 și 70 de ani greutatea se percep și se depășesc ușor, după 70 de ani senzațiile dureroase de pe urma

problemelor cresc. Atitudinea pozitivă față de viață până la vârsta critică se datorează în mare parte stării bune de sănătate, care, după 70 de ani, se deteriorează brusc.

Oamenii de știință spun că acestea sunt date statistice medii. În fiecare caz aparte, cea mai dificilă vârstă pentru bărbați poate surveni mai devreme (60 ani) sau mai târziu (80 de ani).

De asemenea, studiul a arătat că, spre deosebire de tineri, bărbații mai în vârstă sunt în stare să găsească surse de bucurie în lucruri simple, iar reacția lor la probleme și succese la 55-60 de ani poate prezice starea fizică și psihologică la 75-100 de ani.

Savanții ruși, pregătiți să cloneze un mamut

Oamenii de știință ruși, care au studiat rămășițele unui mamut descoperit recent, au anunțat că sunt pregătiți să-l cloneze.

În carcasa mamutului, descoperită într-o expediție pe Insula Malâi Liahovski din Arhipelagul Novosibirsk, s-a găsit sânge în care s-au păstrat leucocite și hemoglobină. Astfel, experții au reușit să stabilească ADN-ul mamutului.

Potrivit cercetătorilor, chiar dacă mamutul va putea fi clonat în forma de acum 43 de mii

de ani (paleontologii au stabilit că atunci a murit animalul),

omul nu va putea să-l vadă, deoarece celulele lui vor fi încrucișate cu ale unei femele-elefant.

Statui care te vor uimi prin dimensiunile lor impresionante

Statuile din întreaga lume sunt realizate în semn de omagiu față de personalitățile importante din diferite domenii, momente semnificative din istorie, dar și sculpturi artizanale.

În Londra, pe un teren acoperit de gazon în apropiere de Tower Bridge, turiștii pot vedea statuia numită **"London Ink Swimmer"**. De 14 metri lungime și 3 metri înălțime, statuia a fost realizată pentru a marca premiul reality-show-ului britanic "London Ink":

Statuia celei mai faimoase blonde de la Hollywood din Palm Springs California o reprezintă pe **Marilyn Monroe** în una dintre cele mai cunoscute ipostaze - îmbrăcată în rochia albă care se ridică din cauza vântului. Statuia a fost inaugurată în 2011 și a fost amplasată inițial în Chicago.

Păianjenul sculptat de Louise Bourgeois este una dintre cele mai scumpe statue din lume. Nouă metri lungime măsoară această structură care a fost amplasată în National Gallery of Art Sculpture Garden din Washington DC.

Statuia robinetului magic, o structură bizară ce reprezintă un robinet care pare că plutește în aer, se află în parcul Aqualand din Cadiz (Spania). În realitate, el este susținut de o țeava bine ascunsă de jetul de apă.

Statuia lui Buddha din Birmania măsoară 116 m și poartă denumire de Laykyun Setkyar. Sculptura îl înfățișează pe Buddha intrând în parinirvana. Construită în 1991, ea are în interior o galerie de 9.000 de imagini cu Buddha și discipolii săi.

În fața unui adăpost de animale din Denver vizitatorii pot vedea amplasat un impunător **câine argintiu**. Cu o înălțime de peste 6 metri, statuia a fost realizată de Laura Hadad și Tom Drugan. Noaptea, statuia este luminată de mai multe LED-uri.

Visul, statuia ce reprezintă mândria locuitorilor din St. Helen, Marea Britanie, are o înălțime de 20 de metri și a fost creată de artistul de origine spaniolă Jaume Plensa.

O statuie ce reprezintă un **fereastrău gigantic** și amplasată în fața clădirii Tokyo Big Sight din Japonia atrage curioșii ca un magnet. Creată de Claes Oldenburg și Coosje Van Bruggen, structura măsoară 15,4 metri înălțime.

Abonarea 2014

Continuă abonarea pentru anul 2014 la revista științifico-metodică trimestrială **„ADMINISTRAREA PUBLICĂ”** și la ziarul **„FUNCȚIONARUL PUBLIC”**, publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista **„Administrarea Publică”** apare trimestrial.
Costul unui abonament:
3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Ziarul **„Funcționarul Public”** apare de 2 ori pe lună.
Costul unui abonament:
3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

ECHIPA REDAȚIONALĂ:

Mihai MANEA - șef secție
Ion AXENTI - secretar responsabil
Sergiu PÎSLARU - redactor
Vitalie NICA - redactor

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.
Ziarul apare de două ori pe lună.
Indice 67919.
Coli de tipar 1,5. Tiraj: 450.
Dat la tipar 15.04.2014

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică